

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΚΟΠΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Τεύχος 83

Επισκόπηση οικονομικών, εμπορικών και επιχειρηματικών
ειδήσεων για τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας

- Μάρτιος 2023 -

Περιεχόμενα

1. Επιχειρηματική δραστηριότητα	4
1.1 Ενέργεια και Ορυκτά	4
-Αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας τον Φεβρουάριο	4
-2,1 δισ. ευρώ για εισαγωγές ενέργειας το 2022	4
-Στοιχεία για ΑΠΕ	4
-Νέες επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης	4
-Δοκιμαστική λειτουργία «Εθνικού Χρηματιστηρίου Ενέργειας» Βόρειας Μακεδονίας	4
1.2 Τομέας Κατασκευών, Δομικών Υλικών και Real Estate	4
-50,6% περισσότερες οικοδομικές άδειες τον Ιανουάριο	4
1.3 Τραπεζικός & Χρηματοοικονομικός Τομέας	5
-Έκδοση 9ου ευρωομολόγου	5
1.4 Τομέας Μεταφορών & Υποδομών	5
-Συμφωνία Κατασκευής Έργων Διαδρόμων VIII και Xd	5
-Εγκρίνεται του Έργου Κατασκευής Διαδρόμου VIII και Xd (4.4.2023)	5
1.5 Τομέας Επικοινωνιών/Πληροφορικής & Τεχνολογίας/Καινοτομίας	5
-5 εκατ. ευρώ για τεχνολογική ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων	5
-Υιοθέτηση κειμένου για ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας	6
1.6 Αγροτικός τομέας και τομέας Τροφίμων	6
-Υποστήριξη οικογενειακών οινοποιείων	6
-Συνεργασία Tikves με την ιταλική Consulting House Prelevue	6
1.7 Βιομηχανικός Τομέας	6
-Δείκτες κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (Ιανουάριος 2023)	6
1.8 Τομέας Τουρισμού	6
-Τουριστικές ροές (Ιανουάριος 2023)	6
1.9 Τομέας Εμπορίου	7
-Υψηλά πρόστιμα εάν οι λιανοπωλητές δεν μειώσουν τις τιμές	7
1.10 Άλλες ειδήσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος	7
-Δελτίο τρεχουσών προκηρύξεων δημοσίων διαγωνισμών Βόρειας Μακεδονίας	7
-Αύξηση εξαγωγών και νέες θέσεις εργασίας στις TIDZ	7
-Εξαγορά της NEOTEL από τη σερβική MTEL	7
-Ενδιαφέρον αμερικανικής επιχειρηματικής κοινότητας για επενδύσεις στην ενέργεια	7
-Η Mastercard ανοίγει γραφείο αντιπροσωπείας στη Βόρεια Μακεδονία	7
-Εξαγορά Mermeren Kombinat	7
-Έλλειψη εργατικού δυναμικού στη χώρα	8
-Πάνω από το 20% των χρημάτων επενδύεται σε ξένα επενδυτικά κεφάλαια	8
-ΜΚΟ από Βόρεια Μακεδονία και Βουλγαρία θα προωθήσουν επιχειρήσεις επίπλων	8
2. Οικονομικές ειδήσεις	8
-Η ανεργία στο 14% το τέταρτο τρίμηνο 2022	8
-Προβλέψεις Finance Think για την οικονομία της ΔΒΜ	8
-Ο κατώτατος μισθός στα 20.175 δηνάρια από τον Απρίλιο	9
-Εκτιμήσεις Παγκόσμιας Τράπεζας για την οικονομική ανάπτυξη της ΔΒΜ	9
3. Ευρωπαϊκή προοπτική	9
-Κοινά τουριστικά έργα ΔΒΜ-Βουλγαρίας	9
-Ολοκλήρωση του έργου αδελφοποίησης για υδατοκαλλιέργεια και αλιεία	9
-Workshop για το πρόγραμμα διδυμοποίησης περί φυτοπροστασίας	10
-Επιχορήγηση 70 εκ. ευρώ από ΕΤΕπ σε ΔΒΜ για βιολογικό καθαρισμό	10
4. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις	10
-Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ Αρχών Συνταξιοδοτικών Ασφαλίσεων ΔΒΜ-Τουρκίας	10

-Πρόγραμμα Global Engineer Girls - North Macedonia	10
-Διεύρυνση συνεργασίας Βόρειας Μακεδονίας-Σερβίας	11
-Περιφερειακό συνέδριο από το Εμπορικό Επιμελητήριο Βόρειας Μακεδονίας	11
5. Ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος	11
-Μνημόνιο Συνεργασίας με ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς	11
-Διδακτορικά διπλώματα κατά το έτος 2022 στην Βόρεια Μακεδονία	11
6. Εκδηλώσεις και εκθέσεις	11
-Συνέδριο Τελωνειακής Διοίκησης για τη ψηφιοποίηση	11
-Συνέδριο MIT Global Startup Workshop (Αθήνα 30-31.3.2023)	12
-Ενημερωτική Εκδήλωση ΣΕΒΕ στο πλαίσιο Διεθνούς Έκθεσης Τροφίμων "Food Expo	12
-Διεθνής Έκθεση "ARTOZA", (Αθήνα, 3-6 Μαρτίου 2023)	12

Σημειώσεις / Disclaimer :

1. Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, παρακαλείστε όπως αναφέρεται η πηγή.
2. Εφ' όσον δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τα Ενημερωτικά Δελτία του Γραφείου ΟΕΥ-Σκοπίων, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-skorje@mfa.gr).
3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκουσίως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσής τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο σχετικά με την προστασία του απόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Εξωτερικών, βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosorikon-dedomenon>)
4. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν Ενημερωτικό Δελτίο προέρχονται τόσο από επίσημες πηγές (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και δημοσίων φορέων κ.α.), όσο και από ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το Γραφείο ΟΕΥ - Σκοπίων τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.

Στελέχωση Γραφείου ΟΕΥ Σκοπίων:

- Αναστασία Ζωγράφου, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄ – Προϊσταμένη Γραφείου ΟΕΥ
- Ευτυχία Ξυδιά, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
- Βασίλης Γκατζάρας, Γραμματέας ΟΕΥ Γ΄
- Aneta Cvetkovska, Επιστ. Συνεργάτης

1. Επιχειρηματική δραστηριότητα

1.1 Ενέργεια και Ορυκτά

-Αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας τον Φεβρουάριο

Τον Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους, οι δυναμικότητες των ESM και TEC Negotino παρήγαγαν συνολικά 504.338 μεγαβατώρες ηλεκτρικής ενέργειας και σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του περασμένου έτους σημειώθηκε αύξηση 80%, ενημέρωσε η ESM. Στους δύο πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους, η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τις εγκαταστάσεις της ESM και της TEC Negotino ανέρχεται σε 1.065.689 μεγαβατώρες και σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2022, αντιπροσωπεύει αύξηση 49%.

-2,1 δισ. ευρώ για εισαγωγές ενέργειας το 2022

Το 2022, εταιρείες και πολίτες πλήρωσαν 2.141 εκατ. ευρώ για την εισαγωγή ενέργειας, ή περίπου το 16,6% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), ήτοι σχεδόν διπλάσιο από το ΑΕΠ του 2021 (8,8%). Η ΔΒΜ πλήρωσε 1.134 εκατ. ευρώ για την εισαγωγή παραγωγών πετρελαίου, 579 εκατ. ευρώ για την εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, 380 εκατ. ευρώ για την εισαγωγή φυσικού αερίου και 48 εκατ. ευρώ για την εισαγωγή άνθρακα, σππάνθρακα κ.λπ. Τα έσοδα από τον ακαθάριστο ΦΠΑ και τους εισαγωγικούς δασμούς αυξήθηκαν ετησίως κατά 22,4% και 17,6% αντίστοιχα, ενώ τα έσοδα από ειδικούς φόρους κατανάλωσης είχαν σταθερή ετήσια αύξηση το πρώτο εξάμηνο του 2022.

-Στοιχεία για ΑΠΕ

Το πρώτο δίμηνο του τρέχοντος έτους καταγράφονται 88 νέα φωτοβολταϊκά εργοστάσια ισχύος 29 MW. Τα στοιχεία του Φεβρουαρίου δείχνουν ότι, σε μόλις 14 μήνες, από την 1η Ιανουαρίου 2022 έως τις 28 Φεβρουαρίου 2023, υπάρχουν στη χώρα νέοι φωτοβολταϊκοί σταθμοί συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 181,2 MW ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες 72.500 νοικοκυριών με μέση κατανάλωση ρεύματος.

-Νέες επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης

Με αφορμή την Ημέρα Ενεργειακής Απόδοσης, στις 5 Μαρτίου 2023, ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης αρμόδιος για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις ανακοίνωσε νέες επενδύσεις για ενεργειακή απόδοση σε κτίρια ιδιοκτησίας της Κυβέρνησης της Βόρειας Μακεδονίας, στο πλαίσιο του Επενδυτικού Πλαισίου για τα Δυτικά Βαλκάνια. Η επιχορήγηση ανέρχεται στα 2,5 εκατ. ευρώ για παρέμβαση και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης 18 εγκαταστάσεων υγείας, και η συνολική επένδυση είναι 27,5 εκατ. ευρώ.

-Δοκιμαστική λειτουργία «Εθνικού Χρηματιστηρίου Ενέργειας» Βόρειας Μακεδονίας

Η Εθνική Αρχή Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας της Βόρειας Μακεδονίας (MEMO), θυγατρική εταιρεία της Διαχειρίστριας Εταιρείας Δικτύου MEPSO, πραγματοποίησε δοκιμαστική λειτουργία του Εθνικού Χρηματιστηρίου Ενέργειας με «εξαιρετικά», όπως αναφέρθη, αποτελέσματα. Κατά εν λόγω δοκιμαστική περίοδο, συνολικής διάρκειας τεσσάρων ημερών, συμμετείχαν 24 εν δυνάμει επιχειρηματικοί δρώντες και εξετάστηκαν τέσσερα πιθανά σενάρια προσομοίωσης. Η MEMO ανέφερε επίσης ότι, αμέσως μετά την αποδοχή κανόνων λειτουργίας εν λόγω χρηματιστηρίου από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της χώρας, θα ανοίξει η διαδικασία εγγραφής των ενδιαφερομένων. Υπενθυμίζεται ότι, το Εθνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας θα λειτουργεί με βάση την «αρχή της επόμενης μέρας». Σκοπός είναι η εγκαθίδρυση μιας τιμής αναφοράς στην χώρα η οποία είναι απαραίτητη για τη διασύνδεσή της με γειτονικά κράτη και επομένως τη διευκόλυνση συμμετοχής των δρώντων στην χονδρική αγορά. Αυτός ο τρόπος λειτουργίας, κατά την εταιρεία, είναι προαπαιτούμενο για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα ενέργειας της χώρας και στην επίτευξη καλύτερων τιμών και διαφοροποίησης πηγών εφοδιασμού.

1.2 Τομέας Κατασκευών, Δομικών Υλικών και Real Estate

-50,6% περισσότερες οικοδομικές άδειες τον Ιανουάριο

Τον Ιανουάριο του 2023 εκδόθηκαν συνολικά 390 οικοδομικές άδειες στη Βόρεια Μακεδονία, 50,6% περισσότερες από τον Ιανουάριο του 2022, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Κρατική Στατιστική Υπηρεσία. Τα κατασκευαστικά σχέδια περιλαμβάνουν 677 διαμερίσματα σε σύνολο 57.990 m² οικιστικού χώρου. Από το σύνολο των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν, οι 169 (43,3%) αφορούν κτίρια, 131 (33,6%) κατασκευές πολιτικού μηχανικού και 90 (23,1%) ανακατασκευές. Από το σύνολο των 390 δομών, 182 (46,7%) εκδόθηκαν για ιδιώτες

επενδυτές και 208 (53,3%) για επιχειρηματικές οντότητες. Η αναμενόμενη συνολική αξία των κατασκευών εκτιμάται σε 7.706.874.000 δηνάρια, ήτοι αύξηση 33,6% από τον Ιανουάριο του 2022.

1.3 Τραπεζικός & Χρηματοοικονομικός Τομέας

-Έκδοση 9ου ευρωομολόγου

Επιτυχής ήταν η δημοπρασία για την έκδοση του ένατου ευρωομολόγου, με τετραπλάσιο ενδιαφέρον από τους επενδυτές σε σχέση με την προσφορά. Μέσω της δημοπρασίας εξασφαλίστηκαν 500 εκατ. ευρώ με επιτόκιο τοκομεριδίων 6,96%, ενώ επιπλέον 100 εκατ. ευρώ παρέχονται από το μέσο μακροοικονομικής στήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με επιτόκιο περίπου 3%. Τούτο, διευκρινίζει το Υπουργείο Οικονομικών, σημαίνει ότι η αναχρηματοδότηση του ευρωομολόγου του 2016 και άλλες αποπληρωμές προηγούμενων οφειλών, για τις οποίες προορίζονταν τα κεφάλαια αυτά, θα γίνει με το ίδιο κόστος τόκων που επιτεύχθηκε με την προηγούμενη δημοπρασία. Το ενδιαφέρον των επενδυτών για το ένατο ευρωομολόγο ήταν πάνω από 2 δισ. ευρώ ή μισό δισ. ευρώ υψηλότερο από την πρώτη δημοπρασία, γεγονός που απέδειξε για άλλη μια φορά την εμπιστοσύνη στις πολιτικές της Κυβέρνησης, επισημαίνει το Υπουργείο Οικονομικών. Τα υπόλοιπα κονδύλια που έχουν προγραμματιστεί για τις δημοσιονομικές ανάγκες για το 2023 παρέχονται μέσω ευνοϊκών δανείων από διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, δηλαδή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Παγκόσμια Τράπεζα κ.λπ., με χαμηλότερο επιτόκιο, που ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, θα στηρίξει τις πολιτικές που εφαρμόζονται, και οι οποίες μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα θα συμβάλουν σε μεγαλύτερη ανάπτυξη. Το ευρωομολόγο επρόκειτο να εκδοθεί τον περασμένο μήνα, αλλά δεν έγινε λόγω διοικητικών διαδικασιών, δηλαδή αναμενόταν η υπογραφή του νέου Υπουργού Δικαιοσύνης.

1.4 Τομέας Μεταφορών & Υποδομών

-Συμφωνία Κατασκευής Έργων Διαδρόμων VIII και Xd

Η αμερικανοτουρκικών συμφερόντων κοινοπραξία Bechtel και Enka υπέγραψε σύμβαση 1,3 δισ. ευρώ με τη Δημόσια Επιχείρηση Κρατικών Οδών για την κατασκευή τεσσάρων τμημάτων αυτοκινητοδρόμων των Διαδρόμων 8 και 10D στις 8.3.2023. Πρόκειται για αυτοκινητοδρόμους συνολικού μήκους 110 χλμ. που θα σηματοδοτήσουν τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό της οδικής υποδομής. Μόνον ο *Διάδρομος 8*, έχει μήκος 68 χιλιόμετρα, με αυτοκινητόδρομο έξι λωρίδων κυκλοφορίας, από Τέτοβο προς Gostivar, Kichevo, μέσω Struga προς Kafasan, ενώ ο *Διάδρομος 10-D* από το Prilep προς Μοναστήρι, (Bitola) έχει μήκος 42 χιλιόμετρα και έξι λωρίδες κυκλοφορίας. Η περίοδος κατασκευής προβλέπεται για τρία χρόνια από την έναρξη των εργασιών.

-Εγκαίνια του Έργου Κατασκευής Διαδρόμου VIII και Xd (4.4.2023)

Πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια εν θέματι έργου, στα πρώτα διόδια του τμήματος του αυτοκινητόδρομου του Διαδρόμου VIII Τέτοβο-Γκόστιβαρ, παρουσία Πρωθυπουργού Dimitar Kovacevski, Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης, Υπουργών και αξιωματούχων της ΔΒΜ, εκπροσώπων του διπλωματικού σώματος, πολιτικών κομμάτων, καθώς και εμπλεκόμενων εταιρειών (αναδόχου και επιβλέπουσας έργου). Το έργο εκτιμάται στα 1,3 δισ. ευρώ, συν επιπλέον 300 εκατ. ευρώ για απαλλοτριώσεις γης και θα κατασκευαστούν από την αμερικανοτουρκική κοινοπραξία «Bechtel - Enka». Οι εξελίξεις σχετικά με αυτό το έργο τις τελευταίες εβδομάδες ακολουθήθηκαν με σειρά αντιπαραθέσεων, ειδικά ως προς την επιλογή της εταιρείας που θα ασκήσει την επίβλεψη του έργου.

1.5 Τομέας Επικοινωνιών/Πληροφορικής & Τεχνολογίας/Καινοτομίας

-5 εκατ. ευρώ για τεχνολογική ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων

Το Ταμείο Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης της ΔΒΜ ανακοίνωσε πρόσφατα τον πρώτο δημόσιο διαγωνισμό για το 2023, με τον οποίο διατίθενται 5.060.000 ευρώ για τη στήριξη ενγώνων επιχειρήσεων, μέσω του δημόσιου διαγωνισμού για συγχρηματοδοτούμενες επιχορηγήσεις σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για τεχνολογική ανάπτυξη και επιταχυνόμενη οικονομική ανάπτυξη. Μέσω του μέσου Συγχρηματοδοτούμενες επιχορηγήσεις για τεχνολογική ανάπτυξη έχουν υποστηριχθεί μέχρι στιγμής περισσότερα από 200 έργα συνολικού επενδυτικού όγκου άνω των 18 εκατ. ευρώ.

-Υιοθέτηση κειμένου για ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας

Η Κυβέρνηση υιοθέτησε την έκθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας, έγγραφο που αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό των βασικών αρχών που πρέπει να καθοδηγούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Από τις βασικές αλλαγές είναι η ψηφιακή έκδοση αρχείων, η εισαγωγή της ηλεκτρονικής υπογραφής και η υιοθέτηση ευρυζωνικών υπηρεσιών για όλα τα νοικοκυρά την επόμενη πενταετία.

1.6 Αγροτικός τομέας και τομέας Τροφίμων

-Υποστήριξη οικογενειακών οινοποιείων

Το Υπουργείο Γεωργίας παρέχει οικονομική ενίσχυση για μικρά οικογενειακά οινοποιεία με παραγωγική ικανότητα έως 50.000 λίτρα. Η ενίσχυση αφορά σε επιχορηγήσεις έως 600.000 δηνάρια για προμήθεια εξοπλισμού προς βελτίωση της παραγωγής, καθώς και για απασχόληση επαγγελματιών ως προς το branding των προϊόντων τους.

-Συνεργασία Tikves με την ιταλική Consulting House Perleuvre

Το οινοποιείο Tikves ξεκίνησε συνεργασία με μια από τις πιο γνωστές εταιρείες συμβούλων στον χώρο της αμπελοουργίας, την Perleuvre από την Ιταλία. Από την Tikves δηλώνουν ότι αυτό είναι σύμφωνο με τη στρατηγική τους για την εφαρμογή των προτύπων ESG που σκοπεύουν να εισαγάγουν πλήρως μέχρι το τέλος του 2024, προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα του κρασιού και να το κάνουν πιο περιζήτητο στις παγκόσμιες αγορές. Η συνεργασία υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και αφορά σε αναλύσεις και προτάσεις εμπειρογνομόνων της Perleuvre για τη βελτίωση της παραγωγής και της ποιότητας.

1.7 Βιομηχανικός Τομέας

-Δείκτες κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (Ιανουάριος 2023)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Βόρειας Μακεδονίας, ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ήταν 106,9. Ο συνολικός κύκλος εργασιών των Κύριων Βιομηχανικών Ομάδων κατά τον ίδιο μήνα, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ήταν υψηλότερος στα «Κεφαλαιουχικά αγαθά» κατά 13,8%, στα «Διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 2,9% και στα «Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 23,9%, αλλά χαμηλότερος στα «Ενδιάμεσα αγαθά, πλην ενέργειας» κατά 13,6%. Ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία, συνολικά, τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2022, ήταν 109,1. Ο δείκτης κύκλου εργασιών της βιομηχανίας στην εγχώρια αγορά κατά τον εξεταζόμενο μήνα και σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ήταν 108,3. Ο τζίρος της βιομηχανίας στην εγχώρια αγορά στις Κύριες Βιομηχανικές Ομάδες τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ήταν υψηλότερος στα «Διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 17,5% και στα «Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 16,7%, αλλά χαμηλότερος στα «Ενδιάμεσα αγαθά, πλην ενέργειας» κατά 1,7% και «Κεφαλαιουχικά αγαθά» κατά 14,4%. Ο δείκτης κύκλου εργασιών της βιομηχανίας στην εγχώρια αγορά τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2022, ήταν 64,4. Ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία στη μη εγχώρια αγορά τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ήταν 106,6 ενώ σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, ο πρώτος μήνας του 2023 εμφανίζεται υψηλότερος στα «Κεφαλαιουχικά αγαθά» κατά 14,1%, στα «Διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 7,2% και στα «Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά» κατά 26,8% και χαμηλότερος στα «Ενδιάμεσα αγαθά, εκτός ενέργειας» κατά 17,2%. Ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία στη μη εγχώρια αγορά τον Ιανουάριο του 2023, σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2022, ανήλθε σε 127,6.

1.8 Τομέας Τουρισμού

-Τουριστικές ροές (Ιανουάριος 2023)

Σύμφωνα με στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Βόρειας Μακεδονίας, ο αριθμός των τουριστών τον Ιανουάριο του 2023 ήταν 43.384, εκ των οποίων το 43,2% ήταν εγχώριοι και το 56,8% ξένοι τουρίστες. Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων κατά τον ίδιο μήνα ανήλθαν σε 88.635, εκ των οποίων το 50% ήταν από εγχώριους και το 50% από ξένους τουρίστες. Ο συνολικός αριθμός των τουριστών, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, αυξήθηκε κατά 10,3%, και ο αριθμός των διανυκτερεύσεων αυξήθηκε κατά 1,8%. Ο αριθμός των εγχώριων τουριστών τον Ιανουάριο 2023, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, μειώθηκε κατά 9,8%, ενώ ο αριθμός των ξένων τουριστών

αυξήθηκε κατά 32,9%. Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των εγχώριων τουριστών τον Ιανουάριο 2023, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο 2022, μειώθηκε κατά 10%, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης για τους ξένους τουρίστες σημείωσε αύξηση κατά 17%.

1.9 Τομέας Εμπορίου

-Υψηλά πρόστιμα εάν οι λιανοπωλητές δεν μειώσουν τις τιμές

Μετά την ανακοίνωση της Κυβέρνησης για πάγωμα των τιμών σε ζυμαρικά, γάλα, τυρί ricotta, λευκό και κίτρινο τυρί, γιαούρτι, κρέμα γάλακτος και βουτυρόγαλα, η Κρατική Επιθεώρηση Αγοράς ανακοίνωσε ότι θα στείλει επιθεωρητές στα παντοπωλεία από τις 16 Μαρτίου. Τα πρόστιμα για μη συμμόρφωση κυμαίνονται από 800 έως 10.000 ευρώ. Σύμφωνα με την ανακοίνωση για το πάγωμα των τιμών, οι τιμές των ζυμαρικών θα μειωθούν κατά 15%, και οι τιμές των γαλακτοκομικών κατά 10%. Τα προϊόντα αυτά δεν πρέπει να πωλούνται σε τιμές υψηλότερες από αυτές της 1ης Μαρτίου 2023.

1.10 Άλλες ειδήσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος

-Δελτίο τρεχουσών προκηρύξεων δημοσίων διαγωνισμών Βόρειας Μακεδονίας

Το δελτίο τρεχουσών προκηρύξεων δημοσίων διαγωνισμών στη Βόρεια Μακεδονία, Αρ. Τεύχους Νο. 46/2023 από 30 Μαρτίου 2023, είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ - Σκοπίων στη διαδικτυακή πύλη AGORA:

https://agora.mfa.gr/infocfiles/Tenders_No%2046_2023%203%20mk.pdf.

-Αύξηση εξαγωγών και νέες θέσεις εργασίας στις TIDZ

Οι εταιρείες στις ζώνες πραγματοποίησαν εξαγωγές άνω των 330 εκατ. ευρώ τον Φεβρουάριο 2023, σημειώνοντας αύξηση 20% σε σύγκριση με τον Ιανουάριο τ.έ., αλλά παραμένοντας στα ίδια επίπεδα σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2022. Αύξηση παρουσίασαν και οι εισαγωγές, με 270 εκατ. ευρώ τον Φεβρουάριο αντιπροσωπεύοντας άνοδο 22% σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, αλλά μείωση 10% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2022. Ο αριθμός των εργαζομένων στις ζώνες έχει φτάσει τους 16.500, ήτοι αύξηση 14% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2022. Το 2022 η TIDZ κατέγραψε 2.300 νέες θέσεις εργασίας και 3,7 δισ. ευρώ σε εξαγωγές.

-Εξαγορά της NEOTEL από τη σερβική MTEL

Η «MTEL», θυγατρική της «Telekom Serbia», η οποία έχει παρουσία στην αγορά της ΔΒΜ από το 2021, ανακοίνωσε την εξαγορά του τηλεπικοινωνιακού παρόχου της χώρας «Neotel». Η επένδυση ανέρχεται στα 50 εκατ. ευρώ. Η Mtel σκοπεύει να προσλάβει τουλάχιστον 200 νέους υπαλλήλους στη Βόρεια Μακεδονία τα επόμενα δύο χρόνια. Από το 2021 η εταιρεία έχει επενδύσει 4 εκατ. ευρώ ενώ απασχολεί 80 άτομα και έχει πάνω 16.000 χρήστες στη χώρα. Ο όμιλος Telekom Srbija προσφέρει υπηρεσίες σε περισσότερους από 11 εκατ. πελάτες στην περιοχή και την Ευρώπη.

-Ενδιαφέρον αμερικανικής επιχειρηματικής κοινότητας για επενδύσεις στην ενέργεια

Πραγματοποιήθηκε πρόσφατα συνάντηση εργασίας του Υπουργού Οικονομίας της ΔΒΜ, κ. Bekteshi, με εκπροσώπους της αμερικανικής επιχειρηματικής κοινότητας, με βασικό θέμα ατζέντας την ενίσχυση της συνεργασίας και την πραγματοποίηση επενδύσεων, κυρίως στον τομέα της ενέργειας. Ο Υπουργός χαιρέτισε το ενδιαφέρον αμερικανικών εταιρειών για επενδύσεις στη Βόρεια Μακεδονία και παρουσίασε τις συνθήκες και τις ευκαιρίες για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων στη χώρα, πρωτίστως στον τομέα της πράσινης ενέργειας και των ανανεώσιμων πηγών.

-Η Mastercard» ανοίγει γραφείο αντιπροσωπείας στη Βόρεια Μακεδονία

Η "Mastercard" μέσω του υποκαταστήματος για την Ευρώπη ανοίγει γραφείο αντιπροσωπείας στα Σκόπια. Σημειώνεται ότι, η Mastercard ήταν η πρώτη κάρτα πληρωμών που εκδόθηκε στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Σύμφωνα με την έρευνα και ανάλυση τάσεων που διεξήγαγε η Mastercard, οι πληρωμές με κάρτα στη Βόρεια Μακεδονία αυξάνονται με διψήφιο ρυθμό ετησίως και η αξία των πληρωμών με χρεωστική κάρτα έχει σχεδόν διπλασιαστεί από το 2019.

-Εξαγορά Mermeren Kombinat

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Mermeren Kombinat AD, Prilep από 30.3.2023, η εταιρεία «ενημερώθηκε ότι η Dolit Investments A.E. σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1 του νόμου για την εξαγορά μετοχικών εταιρειών της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, σκοπεύει να υποβάλει δημόσια προσφορά εξαγοράς για όλες τις κοινές μετοχές με δικαίωμα ψήφου που εκδόθηκαν από την Mermeren.

-Έλλειψη εργατικού δυναμικού στη χώρα

Σύμφωνα με δηλώσεις του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, αρμόδιου για οικονομικές υποθέσεις, Fatmir Bytyqi, η χώρα καταγράφει πλέον έλλειψη 10.000 εργαζομένων ετησίως. Οι κατασκευές, η φιλοξενία και ο τουρισμός είναι οι τομείς που πλήττονται περισσότερο από την έλλειψη εργατικού δυναμικού και για τους οποίους η χώρα εξετάζει το ενδεχόμενο εισαγωγής εργατικού δυναμικού. Οι εργαζόμενοι πηγαίνουν στο εξωτερικό, στην Κροατία, τη Σλοβενία και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, με βασικό κριτήριο τους εκεί υψηλότερους μισθούς.

-Πάνω από το 20% των χρημάτων επενδύεται σε ξένα επενδυτικά κεφάλαια

Στις 31 Δεκεμβρίου 2022, τα τρία υποχρεωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία: «Sava Pension Fund», «KB First Open Mandatory Pension Fund» και «Triglav Open Mandatory Pension Fund» κατέγραψαν 572.034 μέλη, με συνολικό καθαρό ενεργητικό 1,8 δισ. ευρώ, σύμφωνα με την έκθεση του Οργανισμού Εποπτείας Ασφαλίσεων Κεφαλαιουχικής Συντάξεως της ΔΒΜ (ΜΑΡΑΣ). Το μεγαλύτερο χρηματικό ποσό διαχειρίζεται το «KB First Open Mandatory Pension Fund», με 933,6 εκατ. ευρώ και ακολουθούν το " Sava Pension Fund " με 824,6 εκατ. ευρώ και το " Triglav " με 87,9 εκατ. ευρώ. Σε εγχώριες μετοχές η SPF έχει επενδύσεις στην «Alkaloid». "Tikvesh", "Vitaminska", "Macedonian Telecommunications", "Prilepska Pivara", "Tetex", "Replek Feršped" και στην Universal Investment Bank. Υπάρχουν επενδύσεις σε τρία ξένα ανοιχτά επενδυτικά κεφάλαια: "General Cash Deposit", "VFP Cash Deposit" και "Public Cash". Το συνταξιοδοτικό ταμείο έχει επίσης επενδύσεις σε κρατικά ομόλογα των ΗΠΑ.

-ΜΚΟ από Βόρεια Μακεδονία και Βουλγαρία θα προωθήσουν επιχειρήσεις επίπλων

Η ΜΚΟ Eko-Slaviski από το Rankovce και η Mesta Valley Association από το Razlog της Βουλγαρίας, εργάζονται σε μια πρωτοβουλία για τη δημιουργία μιας ομάδας παραγωγών επίπλων στη διασυνοριακή περιοχή, ως μέρος του έργου διασυνοριακής συνεργασίας της ΕΕ για τη Βουλγαρία και Βόρεια Μακεδονία. Η πρωτοβουλία θα περιλαμβάνει εταιρείες επίπλων από εννέα δήμους, εκ των οποίων οι Kriva Palanka, Kratovo και Rankovce από τη Βόρεια Μακεδονία. Το έργο θα επικεντρωθεί στην αύξηση της συνεργασίας μεταξύ των εταιρειών από αυτόν τον τομέα, με απώτερο στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους και τις δυνατότητες αμοιβαίας συμμετοχής τους σε τρίτες αγορές.

2. Οικονομικές ειδήσεις

-Η ανεργία στο 14% το τέταρτο τρίμηνο 2022

Σύμφωνα με στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το τέταρτο τρίμηνο του 2022 το ποσοστό ανεργίας ήταν 14%. Το ποσοστό δραστηριότητας αυτή την περίοδο ήταν 54,9 και το ποσοστό απασχόλησης 47,2. Το τέταρτο τρίμηνο του 2022, ο ενεργός πληθυσμός στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας ήταν 802.280 άτομα, εκ των οποίων 690.053 ήταν απασχολούμενοι και 112.227 άνεργοι.

-Προβλέψεις Finance Think για την οικονομία της ΔΒΜ

Το τέταρτο τρίμηνο του 2022, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,6% σε ετήσια βάση, με την οικονομία να αναπτύσσεται το 2022 κατά 2,1%. Σύμφωνα με την έκθεση του Finance Think, η ανάπτυξη που επιτεύχθηκε το τελευταίο τρίμηνο αντικατοπτρίζει πλήρως την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας που ξεκίνησε νωρίτερα ως αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών και της πτώσης των πραγματικών εισοδημάτων των οικονομικών παραγόντων, η οποία τώρα ενισχύεται από μια πιο έντονη επιβράδυνση των επενδύσεων και του εξωτερικού εμπορίου. Το τέταρτο τρίμηνο, οι ακαθάριστες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 5,3%, ενώ οι εξαγωγές και οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 10,2% και 6,5% αντίστοιχα, αλλά οι αυξήσεις αυτές ήταν χαμηλότερες από τα προηγούμενα τρίμηνα. Η προσωπική κατανάλωση διατήρησε τη δυναμική της ανάπτυξης (3%), υποστηριζόμενη από την αύξηση των μισθών και των συντάξεων, αν και η πραγματική τους αξία το τρίμηνο παρουσίασε ιδιαίτερη μείωση. Η επιβράδυνση της οικονομίας είναι παρούσα σε όλους τους τομείς, με εξαίρεση το εμπόριο, τις μεταφορές και τη φιλοξενία, όπου η ανάπτυξη συνεχίστηκε με σταθερή δυναμική (8,3%). Το τέταρτο τρίμηνο του 2022, ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε στο 19,3% σε ετήσια βάση. Για το 2023, το Finance Think προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,4% και των τιμών 8,9%, αμφότερα με έντονη αβεβαιότητα.

-Ο κατώτατος μισθός στα 20.175 δηνάρια από τον Απρίλιο

Ο κατώτατος μισθός, που ήταν 18.000 δηνάρια, θα αυξηθεί κατά 2.175 δηνάρια από τον Απρίλιο, σημειώνοντας αύξηση 12,55% το 2023. Οι μισθοί 27.000 δημοσίων υπαλλήλων θα αναπροσαρμοστούν επίσης, βάσει του Νόμου για τους Διοικητικούς Υπαλλήλους.

-Εκτιμήσεις Παγκόσμιας Τράπεζας για την οικονομική ανάπτυξη της ΔΒΜ

Σύμφωνα με την εαρινή οικονομική της έκθεση για την περιοχή της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας, η Παγκόσμια Τράπεζα αναθεωρεί προς τα κάτω τις φθινοπωρινές της εκτιμήσεις για την ανάπτυξη της οικονομίας της ΔΒΜ, προσδιορίζοντας την στο 2,4% του ΑΕΠ (από 2,7%) για το 2023. Αντίστοιχα, μειώνει τις εκτιμήσεις της για το 2024 (2,7% από 2,9%) ενώ για το 2025 προβλέπει οικονομική μεγέθυνση της τάξης του 2,9%. Όσον αφορά στον πληθωρισμό, οι προβλέψεις για το τρέχον έτος αναθεωρούνται εκ νέου επί τα χείρω στο 9,3% (από 6,1%) ενώ για το 2025 αναμένεται εξομάλυνση των πληθωριστικών πιέσεων περί του 2%. Στην έκθεση αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι παρά την ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας μετά την πανδημία, η ενεργειακή κρίση μείωσε την ανάπτυξη και αύξησε τον πληθωρισμό στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο δεκαετιών, συστέλλοντας τα δημοσιονομικά μεγέθη και αυξάνοντας το κόστος δανεισμού. Τα μέτρα στήριξης της Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των επιδοτήσεων ηλεκτρικής ενέργειας και των αυξήσεων στους κατώτατους μισθούς (κατά 18%), σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, έχουν μετριάσει σε κάποιο βαθμό τις επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία. Στην έκθεση αναφέρεται επίσης ότι, το δημόσιο χρέος μειώθηκε στο 59,6% του ΑΕΠ το 2022, ενώ το πρωτογενές έλλειμμα παρέμεινε υψηλό (2,4% του ΑΕΠ) κυρίως εξ αιτίας των επιδοτήσεων στην κρατική εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας προκειμένου να καλυφθούν καταγεγραμμένες ζημιές. Κατά την Παγκόσμια Τράπεζα, οι μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης της χώρας απαιτούν συνέπεια και συνέχεια μεταρρυθμίσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, οι πολιτικές πρωτοβουλίες πρέπει να επικεντρώνονται στην οικοδόμηση μιας ανθεκτικής οικονομίας σε μελλοντικούς εξωτερικούς κραδασμούς. Παράλληλα, απαιτείται ορθολογικότερο φορολογικό σύστημα με διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ενίσχυση των κοινωνικών δαπανών και της ενεργειακής θωράκισης της χώρας. Παρ' όλα αυτά, κατά την έκθεση, οι μεσοπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές της Βόρειας Μακεδονίας είναι θετικές ενώ οι πιστωτικοί κίνδυνοι περιορισμένοι, καθώς η χώρα εξασφάλισε χρηματοδότηση και για το 2023. Τέλος, αναφέρεται ότι οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της χώρας με την Ε.Ε. δύναται να παράσχουν κρίσιμη ώθηση για μεταρρυθμίσεις οδηγώντας σε υψηλότερες προσδοκίες ανάπτυξης της οικονομίας. Εν τούτοις, παρατεταμένες υψηλές πληθωριστικές πιέσεις μπορεί να προκαλέσουν ακόμη πιο συσταλτικές νομισματικές πολιτικές περιορίζοντας τις επιλογές χρηματοδότησης και την οικονομική δραστηριότητα.

3. Ευρωπαϊκή προοπτική

-Κοινά τουριστικά έργα ΔΒΜ-Βουλγαρίας

Ο Υπουργός Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Βόρειας Μακεδονίας Risto Penov και ο Δήμαρχος του Κουμάνοβο Μαξίμ Νιμιτριέφσκι υπέγραψαν συμφωνίες για δύο έργα στο πλαίσιο του διμερούς Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας με τη Βουλγαρία. Τα έργα αφορούν στην προώθηση του αειφόρου τουρισμού και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα του τουρισμού. Προβλέπεται συνεργασία στις εικαστικές τέχνες και στην κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού. Από την πλευρά της ΔΒΜ, τα έργα θα υλοποιηθούν από τον Δήμο Κουμάνοβο και το Ίδρυμα Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το Κουμάνοβο θα χρησιμοποιήσει προϋπολογισμό άνω των 160.000 ευρώ για τα δύο έργα. Κατά τις δύο προγραμματικές περιόδους, η Βόρεια Μακεδονία και η Βουλγαρία έχουν υλοποιήσει από κοινού 178 έργα διασυνοριακής συνεργασίας, συνολικού ύψους σχεδόν 40 εκατ. ευρώ. 30 εκατ. ευρώ θα είναι διαθέσιμα κατά την τρίτη προγραμματική περίοδο. Το Υπουργείο θα παράσχει το απαιτούμενο 15% της εθνικής συγχρηματοδότησης.

-Ολοκλήρωση του έργου αδελφοποίησης για υδατοκαλλιέργεια και αλιεία

Ολοκληρώθηκε το έργο αδελφοποίησης για την προσαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας, αξίας περίπου 250.000 ευρώ, το οποίο υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας της Βόρειας Μακεδονίας και το Τμήμα Υδατοκαλλιέργειας του Υπουργείου Γεωργίας της Κροατίας, με στόχο την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων για προσαρμογή στους ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την υδατοκαλλιέργεια και την αλιεία. «Τα οφέλη από αυτό το έργο είναι μεγάλης σημασίας για ολόκληρη τη χώρα, διότι συμβάλλουν στις θέσεις μας σχετικά με το Κεφάλαιο 13 από τη διμερή διαδικασία ελέγχου της ΕΕ, η οποία επικεντρώνεται στην αλιεία», είπε ο Νικολόφσκι. Ο επικεφαλής συνεργασίας στην αντιπροσωπεία της ΕΕ στα Σκόπια Steffen Hudolin

δήλωσε ότι η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει υποστήριξη για πολλά άλλα παρόμοια έργα στη Βόρεια Μακεδονία, ενώ η Πρέσβης της Κροατίας Nives Tiganj είπε ότι η συνεργασία μεταξύ Βόρειας Μακεδονίας και Κροατίας είναι σε πολύ υψηλό και ικανοποιητικό επίπεδο.

-Workshop για το πρόγραμμα διδυμοποίησης περί φυτοπροστασίας

Πραγματοποιήθηκε στις 30.03 εν θέματι workshop από εδώ αρμόδιο Υπουργείο Γεωργίας, Δασών και Υδάτινων Πόρων σε συνεργασία με την αντιπροσωπεία της Ε.Ε. στην Βόρεια Μακεδονία, την Πρεσβεία της Ιταλίας και την Πρεσβεία της Ελλάδας στα Σκόπια. Σκοπός της εκδήλωσης ήταν η αξιολόγηση της έως τώρα συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών της Βόρειας Μακεδονίας και των αντίστοιχων ιταλικών και ελληνικών φορέων στον τομέα φυτοϋγείας/φυτοπροστασίας. Στο πρόγραμμα, το οποίο διανύει το δεύτερο έτος εφαρμογής του και είναι πλήρως χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση με δικαιούχο την Φυτοϋγειονομική Υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, η Ελλάδα συμμετέχει ως δεύτερος εταίρος (junior partner). Κατά τις εναρκτήριες ομιλίες, η Υφυπουργός Γεωργίας, Δασών και Υδάτινων Πόρων της Βόρειας Μακεδονίας κα V. Berisha, εξήρε την μέχρι σήμερα συνεργασία της χώρας της με την Ιταλία και την Ελλάδα, τις οποίες και ευχαρίστησε, κάνοντας λόγο για σημαντική τεχνική βοήθεια που έχει ήδη συμβάλει στην κατανόηση του ευρωπαϊκού κεκτημένου προκειμένου σταδιακά να υπάρξει εναρμόνιση της εσωτερικής νομοθεσίας.

-Επιχορήγηση 70 εκ. ευρώ από ΕΤΕπ σε ΔΒΜ για βιολογικό καθαρισμό

Υπεγράφη συμφωνία μεταξύ Υπ. Οικονομικών Βόρειας Μακεδονίας, Υπ. Περιβάλλοντος και Χωροταξίας, και Αντιπροέδρου Ευρωπαϊκής Επενδυτικής Τράπεζας (ΕΤΕπ), για την κατασκευή σταθμού βιολογικού καθαρισμού λυμάτων στα Σκόπια. Εν λόγω περιβαλλοντικό έργο, το οποίο έχει σημειώσει σημαντικές καθυστερήσεις εκτέλεσης, αποτελεί το μεγαλύτερο σε εξέλιξη στην χώρα και όταν ολοκληρωθεί αναμένεται να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης σε περίπου 540.000 κατοίκους. Φορείς υλοποίησης έργου αποτελούν ο Δήμος Σκοπίων και η δημόσια επιχείρηση «Υδρευσης και Αποχέτευσης». Σημειώνεται ότι μόνο το 15% της χώρας εξυπηρετείται από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Οι μεγαλύτερες πόλεις εξακολουθούν να απορρίπτουν ακατέργαστα λύματα απευθείας σε υδάτινα σώματα, στην προκειμένη περίπτωση, στον Αξιό. Η επένδυση θα υλοποιηθεί και θα λειτουργήσει σε δύο φάσεις, η πρώτη αφορά την δευτεροβάθμια επεξεργασία που περιλαμβάνει βελτιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας και την προστασία της ποιότητας του αέρα έως το 2030 και η δεύτερη προβλέπει τριτοβάθμια επεξεργασία με μείωση των συγκεντρώσεων αζώτου και φωσφόρου στα λύματα του έργου, έως το 2045. Τα επεξεργασμένα λύματα θα διοχετεύονται στον ποταμό Βαρδάρη, ο οποίος αναμένεται να κηρυχθεί ευαίσθητη περιοχή σύμφωνα και με επίσημα έγγραφα του WBIF που συμμετέχει επενδυτικά στο έργο. Η συνολική εκτιμώμενη αξία κατασκευής έργου αναμένεται να αγγίξει τα 140 εκ. ευρώ.

4. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις

-Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ Αρχών Συνταξιοδοτικών Ασφαλίσεων ΔΒΜ-Τουρκίας

Η Αρχή Εποπτείας Κεφαλαίων Συνταξιοδοτικής Ασφάλισης (MAPAS) της Βόρειας Μακεδονίας φιλοξένησε στις 16 και 17 Μαρτίου εκπροσώπους του Κέντρου Εποπτείας Συντάξεων και του Φορέα Ρύθμισης και Εποπτείας Συνταξιοδοτικής Ασφάλισης της Δημοκρατίας της Τουρκίας στο πλαίσιο της επίτευξης του στρατηγικού στόχου της βελτίωσης της ικανότητας για ενίσχυση του εποπτικού και ρυθμιστικού της ρόλου. Ο στόχος της επίσκεψης ήταν η συνέχιση της συνεργασίας που εγκαθίδρυσε με το Κέντρο Εποπτείας Συντάξεων από το 2009 και η εκκίνηση συνεργασίας με τον Φορέα Ρύθμισης και Εποπτείας Συνταξιοδοτικής Ασφάλισης με την υπογραφή του μεταξύ τους Μνημονίου Συνεργασίας. Σύμφωνα με εν λόγω Μνημόνιο, τα συμβαλλόμενα μέρη θα ανταλλάξουν τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν στους τομείς της συνταξιοδοτικής ασφάλισης με κεφαλαιακή χρηματοδότηση, της λειτουργίας των συνταξιοδοτικών ταμείων, των μηχανισμών εποπτείας των συνταξιοδοτικών ταμείων κ.ά. Η τεχνική συνεργασία θα συνίσταται στην ανταλλαγή εγγράφων, στη διμερή βοήθεια με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και στην προώθηση του τομέα της εκπαίδευσης, της έρευνας, της κατάρτισης και της ανάπτυξης αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

-Πρόγραμμα Global Engineer Girls - North Macedonia

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών της Βόρειας Μακεδονίας και το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του ΟΗΕ (UNDP) για τη χώρα υλοποιείται από τον τουρκικών συμφερόντων όμιλο LIMAK το πρόγραμμα Global Engineer Girls - North Macedonia. Στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος, είκοσι (20) φοιτήτριες κρατικών πανεπιστημιακών σχολών θετικών

επιστημών της Βόρειας Μακεδονίας θα λάβουν υποτροφίες και καθοδηγητική στήριξη (mentorship) κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, πρόσθετη εκπαίδευση για την ανάπτυξη εξειδικευμένων επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων, ενώ θα έχουν τη δυνατότητα για πρακτική άσκηση. Αίτηση για συμμετοχή στο πρόγραμμα υπέβαλαν συνολικά 169 φοιτήτριες και εξ αυτών επελέγησαν 20 βάσει των ακαδημαϊκών τους επιδόσεων και της συμμετοχής τους σε πρόσθετες δραστηριότητες. Κύριος στόχος της πρωτοβουλίας Global Engineer Girls είναι να εξασφαλίσει στήριξη για νεανίδες και νεαρές γυναίκες και να ενισχύσει τη συμμετοχή τους στους τομείς STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), να μειώσει το χάσμα των φύλων σε αυτούς τους τομείς και να ενισχύσει την ισότητα των φύλων στην κοινωνία. Η Global Engineer Girls συνιστά διεθνή φιλανθρωπική πρωτοβουλία, της οποίας η υλοποίηση ξεκίνησε το 2015 στην Τουρκία.

-Διεύρυνση συνεργασίας Βόρειας Μακεδονίας-Σερβίας

Υπεγράφησαν πρόσφατα τρία μνημόνια συνεργασίας στους τομείς της εξόρυξης και της ενέργειας, της βελτιωμένης ροής ανθρώπων και αγαθών και των ηλεκτρονικών διοδίων. Το Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας αφορά τη διασύνδεση φυσικού αερίου που πρόκειται να κατασκευαστεί μεταξύ Βόρειας Μακεδονίας και Ελλάδας, στην οποία, σύμφωνα με δηλώσεις, θα ενταχθεί και η Σερβία.

-Περιφερειακό συνέδριο από το Εμπορικό Επιμελητήριο Βόρειας Μακεδονίας

Το Εμπορικό Επιμελητήριο Βόρειας Μακεδονίας διοργάνωσε περιφερειακό συνέδριο με θέμα: «Πώς να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των οικονομιών των Δυτικών Βαλκανίων - προκλήσεις και ευκαιρίες», στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Έργου «Υποστήριξη στον ιδιωτικό τομέα για περιφερειακή ολοκλήρωση», η οποία υλοποιείται σε συνεργασία με την USAID. Μέσω του εν λόγω έργου, η USAID υποστηρίζει το Εμπορικό Επιμελητήριο της Βόρειας Μακεδονίας στις προσπάθειές του για την καλύτερη ενσωμάτωση των επιχειρήσεων σε περιφερειακές και παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και την ενίσχυση της ικανότητάς τους να είναι ανταγωνιστικοί στα Δυτικά Βαλκάνια και πέραν της ΕΕ. Η ιδέα είναι να δημιουργηθούν εργαλεία για διάλογο δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, προώθηση των πλεονεκτημάτων της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης στην επιχειρηματική κοινότητα, έρευνα και προώθηση ευκαιριών εξαγωγών και παροχή βιώσιμων υπηρεσιών για εξαγωγικές εταιρείες.

5. Ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος

-Μνημόνιο Συνεργασίας με ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Προκειμένου να ενισχυθούν οι πολιτικές και οι δράσεις κατά της διαφθοράς στη Βόρεια Μακεδονία, η αποστολή του ΟΑΣΕ στα Σκόπια και η Κρατική Επιτροπή για την Πρόληψη της Διαφθοράς (SCPC) υπέγραψαν Μνημόνιο Συνεργασίας για την παροχή βοήθειας για τον εντοπισμό και αντιμετώπιση των κινδύνων διαφθοράς, προώθηση πολιτικών κατά της διαφθοράς, και την ενίσχυση του συστήματος ακεραιότητας της Βόρειας Μακεδονίας.

-Διδακτορικά διπλώματα κατά το έτος 2022 στην Βόρεια Μακεδονία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Βόρειας Μακεδονίας, 197 άτομα απόκτησαν τον τίτλο του «Διδάκτωρ» το 2022, αριθμός μειωμένος κατά 2% σε σχέση με το 2021. Το μεγαλύτερο μέρος των διδασκόντων (31%) έχει αποκτήσει διδακτορικό στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, ακολουθούμενο από 17,8% στον τομέα των επιχειρήσεων, της διοίκησης και του δικαίου και 10,2% στις κοινωνικές επιστήμες, στη δημοσιογραφία και στην ενημέρωση. Ακολουθούν με ποσοστό 9,1% τα διδακτορικά στις τέχνες και ανθρωπιστικές επιστήμες. Οι γυναίκες που απέκτησαν διδακτορικό το 2022 ήταν 99, ή 50,3% του συνολικού αριθμού διδακτορικών το 2022. Από το σύνολο των ατόμων που έχουν αποκτήσει τον τίτλο «Διδάκτωρ», το υψηλότερο ποσοστό, 25,9%, εργάζεται σε δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής εργασίας.

6. Εκδηλώσεις και εκθέσεις

-Συνέδριο Τελωνειακής Διοίκησης για τη ψηφιοποίηση

Η Τελωνειακή Διοίκηση Βόρειας Μακεδονίας (CAM) φιλοξένησε την Πέμπτη το συνέδριο «Μέσω της Ψηφιοποίησης προς τη Νέα Γενιά Συνεργασίας», με προσκεκλημένους επικεφαλής τελωνειακών διοικήσεων από την περιοχή και διεθνούς φήμης εμπειρογνώμονες στους τομείς των τελωνείων. «Όλες οι χώρες στον κόσμο επικεντρώνονται στην ψηφιοποίηση των προσαρμοσμένων υπηρεσιών και εργασιών, γεγονός που μπορεί να απλοποιήσει σημαντικά πολλές διαδικασίες και να επιτρέψει

ταχύτερο ρυθμό κυκλοφορίας των αγαθών. Η ψηφιοποίηση ενοποιεί, επιταχύνει και απλοποιεί τη μεταφορά αγαθών στο διεθνές εμπόριο, και έτσι επιτρέπει μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα των εταιρειών και οικονομική ανάπτυξη. Η διαδικασία ψηφιοποίησης θα οδηγήσει σε οφέλη για περισσότερες από 11.000 εταιρείες στη χώρα μας», δήλωσε η Διευθύντρια της Τελωνειακής Διοίκησης της ΔΒΜ Slavica Kutirov. Ο Γενικός Γραμματέας του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων (WCO) Kunio Mikuriya είπε ότι ο ΠΟΤ δεσμεύεται για την προώθηση της ψηφιοποίησης παγκοσμίως και τόνισε τη σημασία της περιφερειακής συνεργασίας. Ο διευθυντής του Γραφείου της Παγκόσμιας Τράπεζας στα Σκόπια Massimiliano Paolucci δήλωσε ότι η ψηφιοποίηση θα απλοποιήσει τις διαδικασίες, ώστε στο μέλλον η μεταφορά αγαθών να γίνεται χωρίς την ανάγκη χαρτιού και ότι θα μειώσει σημαντικά τον χρόνο αναμονής των μεταφορών στις συντοριακές διαβάσεις για προσαρμοσμένες διαδικασίες. Ο υπουργός Οικονομικών Φαμίρ Μπεσίμι είπε ότι ο σύγχρονος και δυναμικός κλάδος του εμπορίου απαιτεί συνεχείς αλλαγές στις υπηρεσίες που παρέχονται για τον επιχειρηματικό τομέα και για τους πολίτες και ότι αυτό απαιτεί υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού στην CAM για σωστή εφαρμογή των νέων λύσεων.

-Συνέδριο MIT Global Startup Workshop (Αθήνα 30-31.3.2023)

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στην Αθήνα Συνέδριο Αμερικανικού Πανεπιστημίου, Massachusetts Institute of Technology, (MIT), το οποίο διοργανώνεται σε τακτική βάση από ομάδα αριστούχων μεταπτυχιακών φοιτητών εν λόγω Πανεπιστημίου, με την υποστήριξη του MIT επιχειρηματικού οικοσυστήματος, (MIT Κέντρου Ανάπτυξης και Επιχειρηματικότητας, και Προγράμματος Επιτάχυνσης «MIT REAP»). Σημειώτέον ότι τα τελευταία 25 χρόνια έχει διοργανώσει 22 διεθνή σεμινάρια, (workshops), με προσέλευση εκπροσώπων από τουλάχιστον 70 χώρες. Αντικείμενο σχετικής εκδήλωσης, στην οποία συμμετείχε το Γραφείο ΟΕΥ Σκοπίων αλλά και επιχειρηματικός φορέας ΔΒΜ, ήταν η συγκέντρωση σπουδαστών, επιστημόνων, κοινωνικών εταίρων αλλά και επιχειρήσεων από την διεθνή κοινότητα με βασικό στόχο την επιτάχυνση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος της χώρας υποδοχής. Περιείχε σειρά από εξειδικευμένα σεμινάρια, ομιλίες, και άλλες παράπλευρες εκδηλώσεις στο πλαίσιο των οποίων έλαβε χώρα ανταλλαγή απόψεων και επιχειρηματικών πρακτικών, προκειμένου για τον μετασχηματισμό ιδεών σε startups, με ανταλλαγή πολύτιμων γνώσεων και διάδοση σύγχρονων τεχνολογιών αιχμής καθώς και καινοτόμων πρακτικών.

-Ενημερωτική Εκδήλωση ΣΕΒΕ στο πλαίσιο Διεθνούς Έκθεσης Τροφίμων “Food Expo

Στις 18-20 Μαρτίου 2023, ο ΣΕΒΕ διοργάνωσε εκδήλωση με τίτλο “Η παρουσία των ελληνικών τροφίμων στην αγορά των Βαλκανίων – Ευκαιρίες ανάπτυξης”, στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Τροφίμων “Food Expo”. Η εκδήλωση περιέλαβε παρουσιάσεις των στελεχών ΟΕΥ σε Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Σερβία, Βοζνία-Ερζεγοβίνη και Αλβανία για τις οικονομίες των χωρών των Βαλκανίων, καθώς και των ευκαιριών-προοπτικών περαιτέρω επιχειρηματικής ανάπτυξης σε εν λόγω χώρες. Στην ομώνυμη Διεθνή Έκθεση, η οποία αποτελεί την σημαντικότερη Έκθεση εν λόγω κλάδου στην χώρα μας, συμμετείχαν επίσης επιχειρήσεις αγροδιατροφικού τομέα ΔΒΜ.

-Διεθνής Έκθεση “ARTOZA”, (Αθήνα, 3-6 Μαρτίου 2023)

Γραφείο ΟΕΥ Σκοπίων συμμετείχε σε διεθνή έκθεση Αρτοποιίας & Ζαχαροπλαστικής, όπου έλαβαν χώρα διερευνητικές επαφές με ενδιαφερόμενες εξαγωγικές εταιρείες με ευρεία γκάμα υψηλής ποιότητας προϊόντων, σε μια ανθίζουσα υποκατηγορία του αγροδιατροφικού τομέα, όπως τα αρτοσκευάσματα και παράγωγα αυτών. Ο συγκεκριμένος κλάδος παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς συνδυάζεται με έναν νέο διαφοροποιημένο τρόπο ζωής, ιδίως μεταξύ των νεότερων γενεών-πελατών, θαμώνες των all day cafes, coffee bars, και γενικότερα μιας αντίληψης fast snack, με κάπως πιο εξελιγμένα χαρακτηριστικά, λιγότερο επιβαρυντικών για την ανθρώπινη υγεία από την κλασικού τύπου ταχυ-διατροφή, (hamburgers, hot dogs κλπ).